

Gadyr gijesi / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Gadyr gijesi / satiriki hekaýa GADYR GIJESI

Raýonyň alkymyndaky kiçijik bir obada şeýle waka boldy. Oba magazininiň satyjysy Mämmet Nuryýew aýalyna: «başlygymyzy ýene bir gezek nahara çagyraýsak nädýär?» diýdi.

- Seniň başlygyň köp, haýsy birini çagyrjak?
- Meniň diňe bir başlygym bardyr.
- Kolhoz başlygymy?

Mämmet sesini çykarman aýalyna ýiti seretdi.

– Siz dünýäde kolhoz başlygyndan başga başlygy başlyk diýbem hasap etmeýärsiňiz öydýän. Men hut öz başlygymy, ýagny raýpotrebsóyuzyň başlygy ýoldaş Hydyr Ataýewi çagyrmak isleýärin.

Aýaly «Ajaýyp pikir, häliden şeý diý-dä» diýip, onuň islegini begençli makullady...

Başlyk şol günüň ertesi işden soň çagyryldy. Är-heleý dyz epmän hyzmat etdiler. Myhmanyň öñünde çebiş gaýnatması, goýun etinden bişirilen çışlık, gowurlan towuk, ak-gyzyllı çüýşeler goýuldy. Bularyň daşyndan hem bir kersen agaran getirildi. Başlyk şeýle bir iýip-içdi welin, «heniz eneden dogup, şunuň ýaly işdämen iýip-içen däldirin» diýirdi.

Ol gaýtmakçydy, emma içen aragy ony öz ygtyýaryna goýman, oturan ýerinde ýykdy. Muny är-heleý saçagyň başyndan süýräp krowada çykardylar we daşky geýimini sypyryp, üstüne ýorgan atdylar.

Geliň, indi biz ýoldaş Ataýewe azar bermäliň, goý ol ýatyp dynjyny alsyn. Häzirlikçe beýleki gahrymanlarymyz hakynda gürrüň edeliň.

Bu wagt gije sagat ikidi. Mämmet Nuryýewiň, dul degsirip oturan goňsusy Artyk aýaly Doýduk bilen ýatman otyrdy.

Pessejik çoýun pejiň üstünäki gazanda jüýje-horazly palaw

buglanyp durdy. Onuň ýakymly ysy bütin içerini tutup, howada az-maz agrymçyk döredýärdi.

Bu gün Oraza aýynyň 27-sidi, has düşnükli edip aýtsak, Gadyr gijesidi.

Bu gije bularyň edýän gürrüňleriniň hemmesi «Hydryata» barada boldy. Artyk selçeň sakalyny sypalap:

- Hydry hemme adama görünmän diňe namazly-täretli adama görünýärmişin, özi-de çölde bolýarmışyn. Aýaly bolsa:
- Sadagasy boldugym Hydryata görnesi gelen adamsyna hemme ýerde-de görnüp bilýärmişin – diýip tassyklady.

Artyk ýene alyp göterip:

- Onuň eliniň başam barmagy-da ýokmuşyn, ol mal bolup hem görnüp bilýärmişin, özünem göräýseň hiç kime aýtmaly dälmişin – diýdi.

Artygyň onunju klasda okaýan ogly Baýram ýatan ýerinden başyny galdyryp:

- Bu gije ýatmak hyýalyňyz ýok öýdýän. Hydry diýdiňiz, Ylýas diýdiňiz, ýatmaga goýmadyňyz-a. Gij-ä ýataňyzok, gündiz bolsa agzyňzy bekleyärsiňiz, işe baranyňzda-da il ýaly öndürjilikli işlemän, iki minutdan sagat näçe bolduka diýşip dursuňyz – diýdi.

Artyk gaharly:

- Sem bol-da ýat, şol zatlary seljermek indi seniň paýyňa düşüpmi- diýeninde, Doýduk ara düşüp:
- Heý bisyrat, agzyňa alýan zadyň näme? Biziň Oraza tutanymyz bilen seniň näme işiň bar? Nahar iýesiň gels-ä, tur-da, kakaň bilen nahar edin, ýogsa-da sokul-da ýat – diýdi.
- Naharyňzy Hydryryňza beriň – diýip, Baýram ýorgany gaharly başyna çekdi.

Soňra hiç kimden ses çykmady. Är-heleý uzak wagtlap, pallaşyp oturdylar. Sagat dört boldy. Artygyň aýaly uka çydaman ýykyldy. Ol kellesini goýanyndan hor çekip başlady. Birden daş işikde dükürdi bolup gapy açyldy. Ak köýnek, ak balakly bir adam içerik boýununy uzadyp, ýene gaýra çekildi.

Artyk aňka-taňka bolup, töweregine seretdi. Görse hemmeler ýatyr. Aýalyny turuzmak isledi, ýene saklandy. Gapa bakyp dünýä diň saldy. Aýalynyň horruldysyndan başga zat eşdilmedi.

- Bu kim bolup bilerkä? Ýa-da Hydryata bolaýmasyn – diýdi.
 - Aý ýok, beýle bagtlylyk bize ýetdirmez – diýip, ol öz pikirine garşy çykdy.
- Munuň kellesine dürlı pikirler gelip gidýär. Ol ýene:
- Öz-ä bimahalçak beýle adamyň görünmegi gaty geñ. Eger ol Hydry bolmasa, daň atyp barýan wagty meniň gapymy kim açyp biler? Ol hökman Hydryatadyr, men ony gördüm – diýip, Artyk içinden ynamly aýtdy.

Ýakymly duýgulardan ýaňa gözleri ýagtylandy. Güýcli begenç ony öz ygtyýaryna goýberdi.

- Heleyý, heleyý – diýip, ol ýatan aýalynt bar güýji bilen yralal başlady.

Aýally allaniçigsi bolup ýerinden galdy, hiç zat aňsyryl bilmän ärine seretdi. Artyk: – Eglenme-de turaweri, bizi bagt gurşap aldy.

- Nämë, nämë – diýip, Doýduk gözlerini elek-çelek etdi.
- Äriňi gujakla, Hydry gördü.
- Bu nähili bagtlylyk, çynyňmy? Başga hiç kime aýdaňok gerek?
- Ýok, aýdamok. Saña-da öz keýwanyň bolanyň üçin aýdýaryn.

Doýduk ärinw has golaý oturyp:

- Aýtsana, nähili sypatda bolup geldi?
- Ak köýnekli, ak balakly.
- Wah-wah, ýagşyzadalarylý geýyän geými-dä. Heý gepledimi?
- Ýok, geplemedi, diňe öye nazar saldy-da gidiberdi.
- Otyryň dagy diýip aýdyp bildiňmi?
- Men ony görenimden dilim tutulyp, doňup galaýsam nätjek?..

Bu wagt ýene daş išikde dükürdi peýda boldy. Är-heleyiň nazary gapa gönükdü. Mämmet Nuryýew öye kürsäp girdi-de:

- Hydryatany gördünizmi? – diýip sorady.

Är-heleyý bir-biriniň ýüzüne ciňerlip seretdi. Artyk ýuwaşja kellesini ýaýkap «ýok» diýdi. Mämmet çalt yzyna öwrülip çykyp gitdi.

Är-heleyý gözlerini tegeläp, ýene biri-birine seretdi. Artyk özünü raslap:

- Mämmediň gelmeginden heý many aňlap bildiňmi? – diýdi.
- Men-ä hiç zat düşünip bilen däldirin.
- Öz-ä gelmäše Hydry atany gördünizmi diýip sorady. Ýa-da

biziň görenmizi-görmänimizi biljek bolup synag edýärmikä?

Doýduk:

- Özi görjek bolup ýören bolaýmasyn? – diýip goýberdi.
- Senem bir zadyňy aýdaýýarsyň. Mämmet ýalaka-da Hydyr görnermi? Namaz okamasa, oraza tutmasa ony Hydyr näme etsin.
- Onda onuň ýatman, bu bolup ýörssi näme?
- Şoňa menem haýran, senem.

Daşarda ýene aýak sesi eşidildi. Bular güpürdeşip gapa çykdylar, hiç kimi görmediler. Dünýä ümsümlük. Diňe käbir öýün äpişgesinden ölümci yşyk görünýär. Bular uzaga gidip bilmän daş išikde diňsirgenip durdular. Gelin, indi bulara-da azar bermäliň, goý durubersinler.

Ataýew 4-5 sagat hor çekip ýatdy. Iýip-içen zatlary agdygrak düşüpmi nämemi, onuň garnynda harasat gopup başlady. Ençeme gezek iki ýana dünderildi. İçegelerinde turýan gopgun örän güýçli bolany üçin gyssanyp içki geýimde daş çykdy. Myhmanyň şakyrdysyna oýanan Mämmet uklaman onuň gelerine garaşdy, emma ol gelmedi. Daş çykyp, töweregine garady. Hiç ýerde myhman görünmedi. Was-was bolan ýaly ýadyna hemme zat düşdi. «Bu işigaýdan gurruga ýykylan bolaýmasyn» diýip howatyrlandy. Baryp gapdallaryndaky ýuwundy dökülýän çuň gurruqyň agzyna gulagyny goýup diň saldy, hiç zat eşitmedi. Howsalaly halda öýüne gelip uzyn taýagyň ujuna esgi daňdy. Soňra nebit döküp otlady. Dünýäni ýagtylandyryp bardy-da, otly taýagy gurruqyň içine tutdy, ýene gözüne zat görünmedi. «Muñ-a ýykylmandyr» diýip gaýra çekildi.

Onsoň soň aýaly bilen gözläp başlady. Her näçe iki ýana selpäp gözleseler-de, myhmandan derek bolmady. Daň atyp, howa ýagtylyberende, hälki myhman sygyr döleden çykdy.

Ol daş çykyp, içini boşadypdyr, onda-da ýüregi düzelmändir. Başy aýlanyp, haýsy gapydan çykanlygyny-da bilmändir. Azaşyp köp gapylary açypdyr. Haçan-da sygyr dölesine girende «Indi mundan aňryk gitmäýin, birden masgara bolaýmaýyn, şu ýerde bir azajyk otursam heý açylmazmykam» diýip, çöküpdir we şol çöküşine-de uklap galypdyr.

Indi Artygyň nähili Hydry göründigini aýtmasak-da düşnükli bolsa gerek.

1961 ý.

A. ANNABERDIÝEW. Satiriki hekaýalar